

... 37 DE ANI DE LA RICĂ...

Niki Atanasiu în Cațavencu

De Caragiale mă leagă înseși începuturile activității mele teatrale: am debutat în figurație în *O scrisoare pierdută*. De la această primă apariție am avut fericirea să parcurg întreg repertoriul caragialean, de la Nae Girimea la Tipătescu și de la Cațavencu la Chiriac. Însăși „producția” la Conservator am trecut-o cu rolul Rică Venturiano, la clasa profesoarei Lucia Sturdza Bulandra.

Am avut prilejul să interpretez, alături de mari actori ai scenei românești, această diversitate de roluri caragialești, la care se adaugă un mare număr de schițe dramatizate.

Faptul că în același spectacol, la date diferite, am interpretat pe Cațavencu și pe Tipătescu mi-a ridicat probleme dificile și complexe totodată.

În această multitudine de roluri, cred că am izbutit să mă apropii mai ales de rolul lui Cațavencu.

E unul dintre cele mai dificile roluri din teatrul lui Caragiale, la un pas de șarja grotescă, pîndindu-te pe tine, interpret, primejdia dezumanizării eroului doborât sub artificiiile „cirligelor”. Am pornit, în noua interpretare, după Eliberare,

de la ideea că fața de acest erou trebuie să am în primul rând o poziție complexă, ceea ce nu exclude atitudinea ascuțit critică.

Mulți dintre predecesorii interpreți ai rolului căutau să sublinieze numai ridicolul eroului, fără să facă o „incizie” în substanța politică de care e animat personajul:

Și eu ca actor am fost format la școala realistă a Teatrului Național. Din păcate, însă, în spectacolele cu piesele lui Caragiale, realismul era mai mult decât limitat, nu sugera, pînă în anii noștri, coordonatele politice, „universul” Trahanachilor, Cațavencilor, care s-au aburcat la cîrma țării decenii de-a rîndul.

Trecînd prin tot repertoriul caragialean (mai puțin *Năpasta*), cred că m-am apropiat de izvorul comediei satirice, de sensurile majore ale comediei, fie că e vorba de demascarea sinistrei mascarade politice din *O scrisoare pierdută*, de înfierarea pozițiilor burgheziei în ascensiune din *O noapte furtunoasă* sau de suculentul umor din *D-ale carnavalului*.

Teatrul lui I. L. Caragiale m-a făcut să mă apropiu, m-a invitat spre investigațiile umorului popular-național, spre preferința piesei originale, pe care sînt fericit atunci cînd pot să o servesc pe prima noastră scenă.

Am învățat „meseria” teatrului caragialean de la marele Paul Gusti, iar în noua viziune scenică, la Teatrul Național, în regia lui Sică Alexandrescu, am căutat să dăm toată strălucirea rîsului necruțător, luminilor nepieritoare din I. L. Caragiale.

Teatru, schițe dramatizate, filme, medalion Caragiale la televiziune, piese radiodifuzate — iată un bilanț cu care adaug omagiul meu personal la această sărbătoare.

Și un mic bilanț personal; și el poate fi edificator: 37 de ani de Caragiale.

De la Conservator, de la Rică, au trecut 37 de ani... Privesc drumul acesta început cu teatrul lui Caragiale și care continuă cu festivitățile teatrale de azi... Risul din sală, clocotitor, necruțător, optimist, confirmare a faptului că omenirea se desparte de trecutul ei rîzînd: iată marea noastră bucurie.

Niki Atanasiu

artist emerit

● PENTRU ... COANA ZOIȚICA

Am intrat în rolul Zoițichii din *O scrisoare pierdută* încă în 1938. L-am înțeles însă abia după zece ani — după Eliberare, în condițiile revoluției culturale și ale adevăratei valorificări a moștenirii lui Caragiale. Am fost, de atunci, „coana Zoe” de sute de ori pe scena Naționalului: în turnee, în țară, în U.R.S.S., în film...

Trebuie să mărturisesc că, la primele spectacole, rolul Zoițichii, deținut în trecut de mari artiste ca Aglaie Pruteanu, Aristizza Romanescu, Maria Ciucurescu, Maria Filotti, nu mă prea atrăgea. Îmi dau seama că aceasta se datora caracterului de comedie ușoară ce se imprimase altădată întregii lucrări a lui Ion Luca Caragiale, spre a răspunde gustului unui public restrîns de burghezi, public care sfîrșise prin a așeza capodopera *Scrisorii* în rînd cu numeroasele spectacole bulevardiere prezentate, în anii dintre cele două războaie, de teatrele comercializate.

Adevăratul conținut satiric al piesei, scos la lumină după 1948, la reluarea ei într-o lume nouă, deschisă culturii și bucuriilor artei, ne-a impus însă — mie ca și întregului colectiv ce relua, sub aceste auspicii, comedia — reflecții cu privire la unele aspecte ale textului de care pînă atunci nu prea ținu-seamă.

Am compus, așadar, rolul coanei Zoe pornind de la date adînc și cuprinzător verificate: un caracter energic, lucid, o voință și o forță integrate lumii politice a timpului, care știe să distingă și să apere interesele ce leagă pe Trahanache de Tipătescu și

Elvira Godeanu în Zoe Trahanache